

Ler gennem Bjergby

100 diskussionslystne til borgermøde i Bjergby Forsamlingshus om moler og transporter

Sagen var næppe så enkel, som udvalgsformand Meiner Nørgaard på forhånd forsøgte at gøre den tid

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@mlf.dk

Meiner Nørgaard er hurtig på aftrækkeren.

Det er politikere fra Dansk Folkeparti ofte, og de foretrækker at kalde en spade for en spade. Ganske relevant for onsdag aftens maraton-borgermøde i et fyldt Bjergby Forsamlingshus. Dets emne var virksomheden Damolin A/S's ansøgte gravetilladelse i to påtænkte molerbrud ved Stærhøj vest for Hanklit og Bjergby.

Som vært for det kommunalt arrangerede borgermøde gav Meiner Nørgaard fra start til slut udtryk for, at der ikke var så meget at raffe om.

- Damolin har en gammel, anmeldt gravetilladelse til Stærhøj, som rækker frem til 2028. I henhold til råstofloven er kommunen forpligtet til at give gravetilladelsen. Og i kommunalbestyrelsen har vi til hensigt at give Damolin lov, sagde formanden for udvalg for teknik og miljø i sin indledning.

Der var næppe mødt flere end 100 kvinder og mænd af huse, hvis sagen var så enkel. Og Meiner Nørgaard slap da heller ikke uden verbale skramme fra sit forsøg på at afskære debatten fra at være et *go* eller *no go* til gravning. Selv om debattørerne absolut også forholdt sig til formandens foretrukne dagsorden: Hvilken vej skal Damolins lastbiler køre, når råstoffet skal fragtes 20 kilometer fra Stærhøj-bruddet til forarbejdning på Damolins fabrik i Feggesund?

Landinspektør Helle Berthelsen, Morsø Kommune, beskrev tre mulige køreveje fra bruddet ud til Nordmorsvej, hvorfra ruten giver selv ad gennemgående veje, der uden problemer kan tåle transporter på 50 ton brutto. Desværre for hende og for konsensus var den rute, forvaltningen havde udpeget som mest hensigtsmæssig for Damolin og CO2-regnskabet også den, der tirrede forsamlingen mest:

- Vores hovedforslag går gennem Bjergby. De små veje er ikke bygget til den slags transporter, der vil blive tale om, men det er offentlige veje, og reguleringer af, hvilken vej lastbilerne må køre, kan kun ske gennem færdselsloven, sagde Helle Berthelsen.

Der er fire kilometer fra Stærhøj og ud til Nordmorsvej ud for Vendbjergvej i Bjergby. Alternativt skal bilerne køre længere mod vest ad Molervej, Teglværksvej og Fårtoftvej eller eventuelt via et nyt vejstykke mellem Teglværksvej og Sundbyvej.

Ved begge disse alternativer vil der være otte kilometer længere at køre og større stigninger at forcere. Dermed en højere CO2-belastning, der skal ganges med 20 daglige transporter to eller tre dage om ugen. Til gengæld vil kun to eller tre boliger opleve forøgelse af støjniveauet ved de alternative ruter, mens ni huse i Bjergby vil få en markant forøgede støjgener, hvis bilerne skal gennem landsbyen.

Det tredje alternativ, der har været overvejet, er søtransport af moleret op til Skarrehegeværket. Ringe vanddybde udelukker imidlertid denne mulighed.

Altså skal der køres, hvis der skal graves. Store dele af de fremmødte var absolut ikke trygge ved at sende støjende, støvende trafikfarlige transporter igennem den snirklede landsby og lige forbi Bjergby Friskole.

- Hvorfor er ruten gennem Bjergby jeres hovedforslag, når nu der er så stor modstand mod den?, lød et spørgsmål fra den debatlystne sal.

»Vi kan ikke leve af at sidde og kigge ud over fjorden«

MEINER NØRGAARD

Den beslutning måtte forvaltningen tage på sin kappe, personificeret ved natur og miljø-chef Arne Kirk. Sagen er endnu ikke nået til politikernes bord, men embedsværket citerede på mødet fra den længe ventede vvm-redegørelse om råstofindvindingen, som offentligheden endnu ikke har fået lov at se.

Landinspektør Michael Dickenson har i kommunen arbejdet med Damolins ansøgning om indvindingstilladelse siden 2007, og han har intensivt og i samarbejde med Damolin forberedt vvm-redegørelse, siden kommunalpolitikere i 2011 besluttede at sagen krævede en vurdering af virkningerne på miljøet.

Dickenson beskrev den efterbehandlingsplan, der bliver en del af forslaget til redegørelse. Det vil sige, hvorledes de to

udgravninger på et 6,7 hektar stort område af randmorænen skal tage sig ud, når gravemaskinerne i givet fald er færdige om 20 år.

- Der vil til den tid ligge to store, aflange, 30 meter dybe huller i landskabet. Afgrænset af næsten lodrette skrænter mod syd, som efterhånden vil forvitte til 45 graders hældning. Visuelt afskærmet mod syd af et træbælte med først rødél, der på sigt skal vige pladsen for vintereg, forklarede Michael Dickenson.

Damolins administrerende direktør Søren Klitskov påpegede i sit oplæg, at der har været gravet moler i Stærhøj tidligere, og at der resterer et oprydningsarbejde fra en tid, hvor der ikke blev stillet den slags miljøkrav til den, der gravede.

- Det er Damolins plan at åbne Stærhøj graven hurtigst muligt, da vi har et produktionsteknisk behov for 120.000 ton moler pr. år. Vi agter at hente 60.000 ton fra henholdsvis Stærhøj og Ejerslev Nord bruddet i de kommende år, men vi kommer ikke som en tyv om natten. Alle har haft mulighed for at kende vores planer i god tid, sagde direktøren.

Han påpegede, at Damolins og tidligere Skamol's gravearbejder har givet Nordmors to turistattraktioner, Ejerslev Havn og Skarrehege bruddet.

- Vi beskæftiger direkte 50 mand på Skarrehege fabrikken. Medarbejderne er vores ambassadører og kontrollanter, for det er gennem dem, vi bliver oplyst om ting, vi kan gøre bedre. For eksempel støv eller støj ved en molerindvinding eller produktion, sagde Søren Klitskov.

Lægeparret Inger og Jørgen Saaby fra Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj, der nu har rundet 200 medlemmer, imødegik Meiner Nørgaards holdning om, at der ikke er noget alternativ til at give Damolin gravetilladelse:

- En tilladelse gennem råstofloven gives under hensyntagen til særlige vilkår, og hvis disse ændrer sig, kan hensynet tillægges en anden vægt. En dom fra 2012 har fastslået dette. Og Damolin skal ikke automatisk have erstatning ved afslag. Virksomheden kan søge erstatning, men det er i givet fald Miljøministeriet og ikke kommunen, der skal give den, sagde Inger og Jørgen Saaby, der afløste hinanden med pegepind og powerpoint.

- Nu bliver vvm-redegørelsen offentliggjort, og I kan udtale jer om den frem til 15. august, hvor høringsrunden slutter. Samtidig vil vi lave en redegørelse, der fastslår, hvad der juridisk er oppe og ned i denne sag, konkluderede Meiner Nørgaard.

De øvrige medlemmer af udvalg for teknik og miljø kom også på banen og gav udtryk for, at der vil blive lyttet til indvendinger og kommentarer.

- Hvad mener du selv, Meiner? spurgte Trine Høgh, formand for Mosebjerg-Stærhøj-foreningen:

- At Damolin skal have gravetilladelse. Vi har pligt til at skabe de arbejdspladser, vi kan og servicere erhvervslivet. Vi kan ikke leve af at sidde og kigge ud over fjorden, svarede udvalgsformanden.

Demokrati for fuld udblæsning i et fyldt forsamlingshus i Bjergby. Foto: Carsten Tolbøll